

N:o 15.

Auk. till Riksd. kansli den 21 febr. 1889, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt förslag om prestedens utbytande mot ett löfte.

Såsom lagutskottet anfört i sitt utlåtande, n:o 4, i anledning af väckt förslag om domareedens utbytande mot ett löfte, har Andra kammaren till utskottet hänvisat en inom nämnda kammare af herr *G. E. Beskow* afgifven motion, n:o 9, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till prest- och domareedernas utbytande mot löften. I oförmälda utlåtande har lagutskottet yttrat sig öfver motionärens förslag i hvad det afser domareeden, och får utskottet härmed afgifva utlåtande öfver motionen, i hvad den åsyftar *prest-edens* afskaffande.

Motionären föreslår i detta afseende, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan förändring i 22 kapitlet 2 § kyrkolagen, att den deri föreskrifna prested vid prestvigning måtte utbytas mot ett löfte, samt att Kongl. Maj:t täcktes för nästa kyrkomöte framlägga förslag till formulär för sådant löfte.

Den ed, som på grund af stadgandet i 22 kap. 2 § kyrkolagen skall vid prestvigning afläggas, lyder enligt kungörelsen den 25 oktober 1878 sålunda:

»Jag N. N. lofvar och svär vid Gud och hans heliga evangelium, till hvars förkunnande jag nu kallas och antages, att jag vill städse förblifva vid den rena evangeliska läran, sådan den, grundad i Guds heliga ord det gamla, och nya testamentets skrifter, genom den oför-

ändrade Augsбургiska bekännelsen samt Upsala mötes beslut af år 1593 antagen och förklarad är, så att jag hvarken uppenbarligen förkunnar och utsprider, eller hemligen främjar deremot stridande läror.

I utföningen af prestembetet skall jag kyrkans lag och gällande stadgar efterleva och handhafva, mina förmän skyldig lydnad bevisa och hvad mig varder ålagdt troget efterkomma. Till gudaktighetens öfning uti inbördes kärlek, undersätlig trohet samt en god, fridsam och ärbar ungängelse skall jag med lära och efterdöme förmana. Jag skall ock mina åhörare trogen och beredvillig tjenst bevisa, om de värlösa, fattiga och sjuka kristlig omvårdnad bära, samt bedröfvade och bekymrade hjertan, af den nåd Gud förlänar, efter yttersta förmåga hugsvala och upprätta. Detta allt vill och skall jag redligen och samvetsgrant efterkomma. Så sant mig Gud hjelpe till lif och själ!»

Fråga om afskaffande eller ändring af presteden har flere gånger varit vid kyrkomötet väckt. Den ändring af edens lydelse, som föreskrefs genom ofvan anförda kungörelse, var ock föranledd af framställning från denna myndighet. 1883 aflät kyrkomötet till Kongl. Maj:t en underdånig skrifvelse med begäran om ytterligare ändring af formuläret för eden; men Kongl. Maj:t fann, enligt beslut den 16 maj 1884, denna sistnämnda framställning böra komma under pröfning först i sammanhang med ändring af andra föreskrifna edsformulär. Slutligen har, såsom motionären erinrat, jemväl vid sistlidna års kyrkomöte förslag varit väckt om prestedens afskaffande, men icke vunnit kyrkomötets bifall.

Lagutskottet anser för sin del, att frågan om prestedens utbytande mot ett löfte är af sådan beskaffenhet, att Riksdagen icke bör, utan att ett synnerligt behof deraf gjort sig gällande, af eget initiativ ingripa i densammas afgörande. Denna fråga tillhör nemligen, enligt utskottets uppfattning, sådana kyrkans inre angelägenheter, i hvilkas afgörande Riksdagen visserligen enligt vår gällande kyrkorätt eger befogenhet att deltaga, men vid hvilkas behandling den största försigtighet och grannlagenhet synas vara af sakens natur påkallade.

Då lagutskottet icke af hvad i sådant afseende blifvit vid många tillfällen anfördt funnit sig öfvertygad, att eds afläggande skulle vara af svenska kyrkans lära förbjudet, kan utskottet icke heller finna, att något tvingande behof i nu ifrågavarande afseende föreligger. Tvärt om synes det utskottet, att såsom ett särskildt skäl för prestedens bibehållande, äfven sedan åtskilliga andra embetseder afskaffats, kan anföras, att det trogna uppfyllandet af de förpligtelser, som åligga en prest, just till följd af desammas egen beskaffenhet, icke kan af någon yttre

myndighet öfvervakas, utan måste i det hela öfverlemnas åt prestens egen samvetsgrannhet, i följd hvaraf åsidosättandet af nämnda förpligtelser endast kan i mycket stötande fall blifva föremål för offentlig myndighets rättande verksamhet. För en embetsutöfning af sådan art torde den garanti, som eden onekligen innefattar, icke vara att alldeles förakta.

Beträffande formuläret för eden kunde möjligen vissa ändringar synas önskvärda; men då något förslag härutiinnan ej blifvit framställt, anser sig lagutskottet sakna anledning till annan hemställan, än

att herr Beskows förslag om prestedens utbytande mot ett löfte icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 21 februari 1889.

På lagutskottets vägnar:

Axel Bergström.

Reservation

af herr *Lilienberg*, med hvilken herrar *Smedberg*, *A. Göransson*, *P. Pehrson* i Törneryd och *C. Persson* i Stallerhult instämt: »De tjensteeder, som fordom af så väl civila som militära tjenstemän vid deras inträde i statens tjänst fordrades, hafva numera blifvit afskaffade. Den garanti, man velat söka i eden, har således ansetts kunna undvaras från statens sida för dess tjenstemän. Det förefaller då egendomligt, att en sådan edgång skulle erfordras just för den, som egnar sig åt presterlig verksamhet. Snarare skulle man väl kunna säga, att i detta fall en högtidlig försäkran borde förtjena mera tilltro, än en sådan, afgifven af den, som egnade sig åt verldslig tjänst. Då sålunda efter mitt förmenande från statens sida icke bör möta något hinder för prestedens utbytande mot ett löfte och då hvad som vid senaste kyrkomötet anfördes för prestedens afskaffande synes mig utvisa, att från kyrkans sida edens bibehållande icke bör fordras, anser jag att lagutskottet bort tillstyrka bifall till motionen i nu förevarande del.»